प्राप्तवान् परमं दुःखं पुत्रव्यसनजं महत् । तस्मिन् यदुक्तवान् काले तन्ममाचक्ष्व पृच्छतः ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ श्रुत्वा कर्णस्य निधनमश्रद्धेयमिवाद्भुतं । भूतसंमोहनं भीमं मेरोः संसर्पणं यथा । २२०
चित्तमोहमिवायुक्तं भार्गवस्य महामते । पराजयमिवेन्द्रस्य द्विषद्भ्यो भीमकर्म्मणः ।
दिवः प्रपतनं भानोरुर्व्व्यामिव महाद्युतेः । संशोषणमिवाचिन्त्यं समुद्रस्याक्षयाम्भसः ।
महीवियद्दिगम्बूनां सर्व्वनाशमिवाद्भुतं । कर्म्मणामिव वैफल्यमुभयोः पुण्यपापयोः ।
सञ्चिन्त्य निपुणं बुद्ध्या धृतराष्ट्रो जनेश्वरः । नेदमस्तीति सञ्चिन्त्य कर्णस्य समरे वधं ।
प्राणिनामेवमन्येषां स्यादपीति विनाशनं । शोकाग्निना दह्यमानो धम्यमान इवाशये । २२५
विश्रस्ताङ्गः श्वसन् दीनो हाहेत्युक्त्वा सुदुःखितः । विललाप महाराज धृतराष्ट्रोऽम्बिकासुतः ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ सञ्जयाधिरथिर्वीरः सिंहद्विरदविक्रमः । वृषभप्रतिमस्कन्धो वृषभाक्षगतिश्चरन् ।
वृषभो वृषभस्येव यो युद्धे न निवर्त्तते । शत्रोरपि महेन्द्रस्य वज्रसंहननो युवा ।
यस्य ज्यातलशब्देन शरवृष्टिरवेण च । रथाश्वनरमातङ्गा नावतिष्ठन्ति संयुगे ।
यमाश्रित्य महाबाहुं विद्विषां जयकाङ्क्षया । दुर्य्योधनोऽकरोद्वैरं पाण्डुपुत्रैर्म्महारथैः । २३०
स कथं रथिनां श्रेष्ठः कर्णः पार्थेन संयुगे । निहतः पुरुषव्याघ्रः प्रसह्यासह्यविक्रमः ।
यो नामन्यत वै नित्यमच्युतञ्च धनञ्जयं । न वृष्णीन् सहितानन्यान् स्वबाहुबलदर्पितः ।
शार्ङ्गगाण्डीवधन्वानौ सहितावपराजितौ । अहं दिव्याद्रथादेकः पातयिष्यामि संयुगे ।
इति यः सततं मन्दमवोचल्लोभमोहितं । दुर्य्योधनमवाचीनं राज्यकामुकमातुरं ।
यो जयेत् सर्व्वकाम्बोजानवन्त्यान् ककैयः सह । गान्धारान्मद्रकान्मत्स्यांस्त्रिगर्त्तांस्तङ्गणान् शकान् । २३५
पाञ्चालांश्च विदेहांश्च कुलिन्दान् काशिकोशलान् । सुह्मानङ्गांश्च वङ्गांश्च निषादान् पुण्ड्रचीनकान् ।
वत्सान् कलिङ्गांस्तरलानश्मकानृषिकानपि । जित्वैतान् समरे वीरान् चक्रे बलिभृतः पुरा ।
शरव्रातैः सुनिशितैः सुतीक्ष्णैः कङ्कपत्रिभिः । दुर्य्योधनस्य वृद्ध्यर्थं राधेयो रथिनां वरः ।
दिव्यास्त्रविन्महातेजाः कर्णो वैकर्त्तनो वृषः । सेनागोप्ता स कथं शत्रुभिः परमास्त्रवित् ।
घातितः पाण्डवैः शूरैः समरे वीर्य्यशालिभिः । वृषो महेन्द्रो देवेषु वृषः कर्णो नरेष्वपि । २४०
तृतीयमन्यं लोकेषु वृषं नैवानुशुश्रुम । उच्चैःश्रवा वरोऽश्वानां राज्ञां वैश्रवणो वरः ।
वरो महेन्द्रो देवानां कर्णः प्रहरतां वरः । योजितः पार्थिवैः शूरैः समर्थैर्वीर्य्यशालिभिः ।
दुर्य्योधनस्य वृद्ध्यर्थं कृत्स्नामुर्व्वीमथाजयत् । यं लब्ध्वा मागधो राजा सान्त्वमानोऽथ सौहृदैः ।
अरौत्सीत् पार्थिवं क्षत्रमृते यादवकौरवान् । तं श्रुत्वा निहतं कर्णं द्वैरथे सव्यसाचिना ।
शोकार्णवे निमग्नोऽहं भिन्ना नौरिव सागरे । तं वृषं निहतं श्रुत्वा द्वैरथे रथिनां वरः । २४५
शोकार्णवे निमग्नोऽहमप्लवः सागरे यथा । ईदृशैर्यद्यहं दुःखैर्न विनश्यामि सञ्जय ।
वज्राद्दृढतरं मन्ये हृदयं मम दुर्भिदं । ज्ञातिसम्बन्धिमित्राणामिमं श्रुत्वा पराभवं ।